אכל לא גחלת של עץ. דבת כיבוי הוא ואיסורא דאורייתא הוא ואי כר"ש לא משכחת כיבוי [ה] אלא במתכוין לעשות פחמין בכיבויו [ו] ולריך להם דאר"ש מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה וכיבוי [ז] לאו צורך גופו הוא שיהא [ח] לריך לו דהלואי שלא בא עליו ודמי למוליא את המת לסלקו מעל פניו דפטר עליה ר"ש במסכת שבת בפרק המלניע (דף לד.): **מערכה.** על הרלפה בעזרה ולא יוליאם לחוץ: משום שנאמר בקדש [א] באש תשרף. בפ' שני דפסחים (דף כד.) דרשינן האי קרא וכל חטאת אשר יובא וגו' [ח] ומרבינן מיניה כל פסולי קדשים שנמלינתו [ט] בעזרה שיהו נשרפים בעזרה כדכתיב בקדש לא תאכל באש תשרף. ותמיה אני למה שורפן לעצמן ואינו שורפן בבית הדשן שהיה בעזרה שבו שורפין פסולי קדשי קדשים [י] וגרלה בעיני שהוא [יא] דבר לא שורפן לעצמן שתהא שריפתן ניכרת לעצמה שאם היה שורפן עם בשר אין ניכרין שהרי אין בהן ממש: **הדם והשמן** גרסי' [יב]:

הדרן עלך כל התדיר

דם חטאת. טעון ליבוס. כדכתיב ואשר יזה מדמה וגו': **במקום קדוש תאכל.** בההוא עניינא כתיב: **תורת החטאת.** רישא דעניינא הוא: **פסולה אין** [יב] **טעון דמה ליבוס.** דכתיב אשר יזה [יג] בראוי להזאה הכתוב מדבר: **שעה הכושר.** לזריקה: **שלנה.** לן דמה: **ושקבלו** [יג] **פסולין את דמה** גרסי'. ולא גרסי' וזרקו דהא אפילו כשרה שנתז (את) מדמה לאחר זריקה על הבגד אין לן טעון ליבוס כדאמרינן לקמן [יד] פרט לזה שכבר הוזה [טו]: **גמ' משחט החטאת.** בההוא עניינא כתיב בנשחטות ולא בנמלקות: **אפילו חטאת העוף נמי.** אע"ג דכתיב זאת למיעוטא הא פנימיות נמי אימעיטו דבנאכלות הכתוב מדבר וקמרבינן להו מתורת: **ומה ראים.** לרבות פנימיות מתורת ולמעט עוף מזאת: **דחטאת בהמה פנימיות ה"ל לרבויי.** כדין החילוניס שכן בהמה כמותה שחיטה כמותה טעונה ליפון כמותה וקבלת כלי כמותה וקרנות המזבח כמותה וכנגד חודה של קרן ובאלבע ואיסים אימוריהן לאיסים אבל עוף אינו בהמה ואינו שחוט ואינו טעון ליפון וקבלה ולא קרן שהרי חטאת העוף למטה נעשית ואינו נותנה באלבע בחודה של קרן ואין ממנה לאיסים: יאכלנה כדלמרינן (פסחים דף פ:) [ט] דם שנטמא וזרקו בשוגג הורלה וי"ל דמייירי כגון שנשבר הליץ או אינו על מנחו למאן דאית ליה [שאינו מרלה] (יומא דף ז:): **ושקבלו פסולין וזרקו את דמה.** פירש בקונטרס או זרקו [כא] ואע"ג דאפילו כשרה אם ניתז דמה לאחר זריקה אין טעון ליבוס כדאמר לקמן פרט לזה שכבר הוזה אילטריך לאשמועינן בפסולין למימר דדם דמוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הכשר ויזרוק [י] דפסול עושה שיריס [כב] וע"ע בפ"ק דמעילה (דף ה.): **יכול תהא** [ד] **דם חטאת העוף טעון ליבוס ת"ל זאת.** והוא הדין קדשים קליס [כג] מימעטי מזאת ותימה דבסוף פירקין (דף לח.) מרבי מזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת מה חטאת מתקדשת בבלוע אף כל מתקדש בבלוע והשתא מנ"ל דאתיא היקישא לרבות כל הקדשים כחטאת לענין בלוע ומיעוטא דהכא לענין ליבוס אימא איפכא וי"ל כיון דאשכחן דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה מדאילטריך אותה למעוטי תרומה סברא הוא לאוקומה היקישא לענין להתקדש בבלוע מאחר דאשכחן דטעונין מריקה ושטיפה מטעם בליעת כלי. ומיתרצא נמי בהכי קושיא אחריתי דרבי יהודה מפיק לקמן כל קדשים לענין מריקה ושטיפה מקדש קדשים והשתא ל"ל קרא תיפוק לי מהיקישא דחטאת דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה כחטאת אבל למאי דפריש"ת ניחא דאי לאו דאשכחן מריקה [ושטיפה] בהדיא הוה מוקמי היקישא לענין ליבוס ומיעוטא דזאת למעוטי מריקה ושטיפה ובלוע:

אבל לא גחלת של עץ. תימה היכי ס"ד דדבר שאין מתכוין שוה לאינה צריכה לגופה דמה ענין זה לזה ובפ' כירה (שבת מב.) ניחא טופי גבי הא דשרי שמואל אפילו שיעור לצרף דפריך התם כה"ג ומצי [טו] למימר דס"ד דלא הוה שרי ר"ש דבר שאין מתכוין לכתחילה אי לאו משום דאית [טו] ביה תרתי דהוה נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה לכך רבי יהודה דמחייב באינה צריכה לגופה אוסר בשאין מתכוין דהא בהא תליא אבל הכא אי אפשר לפרש כן דמייתי לה אהיא דהמתנדב יין מביאו ומזלפו על גבי האישים דלא שייך טעמא דאין צריכה לגופה אלא גבי מלאכות דשבת ובסוף פרק ראשון דחגיגה (דף י.) מייתי לה גבי הלכות שבת בהרייס התלויים בשערה ולריך לפרש דמשמע להש"ס דהשתא [יז] דבי היכי דמחייב שמואל באינה צריכה לגופה [יח] ה"נ יש לו לחייב אין מתכוין כמתכוין: **במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה.** הקשה בהלכות גדולות דבשמעתא קמייתא דשבת (דף ג.) קאמר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני תלת דפטור ומותר הלד לבי והלד נחש ומפיס מורסא פי' דשרו רבנן משום לער דגופא [יט] דלד נחש ומפיס מורסא לא מיפטר אלא לר"ש דפטר מלאכה שאינה צריכה לגופה כדאיתא בפ' שמנה ברייס (שבת קז:) ודוחק [כ] הוא לתרץ בהלכות גדולות ור"ת תירץ דהא דאשיב לה שמואל [בהדי] פטור ומותר (קאמר) לאו משום דס"ל הכי אלא כלומר מאן דס"ל שהוא פטור קסבר דפטור ומותר כמו שמדקדק שמואל בסוף האורג (שם קז.) דודאי פטור ומותר קאמר מיהו אנן לא קיימא לן כשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה כדאשכחן רבא דהוא בתראה דסבר כר"ש ברייש נוטל (שם קמא:) ואמוראי דפרק כל כתבי הקדש (שם קכא:) דאמרי כל המזיקין נהרגין בשבת ואפילו מאן דאסר לא פליג אמתני' דעל עקיב שלא תשוך הלכך מותר להפיס מורסא בשבת להוציא ממנה ליחה:

הדרן עלך כל התדיר

שלנה ושנטמאה. פירוש לן דמה ונטמא דמה ואם תאמר ונטמא מ"ט לא בעי כיבוס הא מדאורייתא זורקו לכתחילה כדאמרינן (פסחים דף פ:) [ט] דם שנטמא וזרקו בשוגג הורלה וי"ל דמייירי כגון שנשבר הליץ או אינו על מנחו למאן דאית ליה [שאינו מרלה] (יומא דף ז:): **ושקבלו פסולין וזרקו את דמה.** פירש בקונטרס או זרקו [כא] ואע"ג דאפילו כשרה אם ניתז דמה לאחר זריקה אין טעון כיבוס כדאמר לקמן פרט לזה שכבר הוזה אילטריך לאשמועינן פסולין דדם דמוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הכשר ויזרוק [י] דפסול עושה שיריס [כב] וע"ע בפ"ק דמעילה (דף ה.): **יכול תהא** [ד] **דם חטאת העוף טעון ליבוס ת"ל זאת.** והוא הדין קדשים קליס [כג] מימעטי מזאת ותימה דבסוף פירקין (דף לח.) מרבי מזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת מה חטאת מתקדשת בבלוע אף כל מתקדש בבלוע והשתא מנ"ל דאתיא היקישא לרבות כל הקדשים כחטאת לענין בלוע ומיעוטא דהכא לענין ליבוס אימא איפכא וי"ל כיון דאשכחן דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה מדאילטריך אותה למעוטי תרומה סברא הוא לאוקומה היקישא לענין להתקדש בבלוע מאחר דאשכחן דטעונין מריקה ושטיפה מטעם בליעת כלי. ומיתרצא נמי בהכי קושיא אחריתי דרבי יהודה מפיק לקמן כל קדשים לענין מריקה ושטיפה מקדש קדשים והשתא ל"ל קרא תיפוק לי מהיקישא דחטאת דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה כחטאת אבל למאי דפריש"ת ניחא דאי לאו דאשכחן מריקה [ושטיפה] בהדיא הוה מוקמי היקישא לענין ליבוס ומיעוטא דזאת למעוטי מריקה ושטיפה ובלוע:

אבל לא גחלת של עץ ואי ס"ד כר"ש ס"ל אפילו גחלת של עץ נמי [ט] בדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה אמר רב הונא [א] נסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן משום שנאמר [1] בקודש [א] באש תשרף תניא נמי הכי [2] הדם והשמן [ב] והמנחות והנסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן א"ל שמואל לרב חנא בגדתאה [ג] אייתי לי בי עשרה ואימא לך קמייהו נסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן:

הדרן עלך כל התדיר

דם [ב] **חטאת** שנתז על הבגד הרי זה טעון ליבוס אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות שנאמר [2] במקום קדוש תאכל [ד] [ג] אחד הנאכלות ואחד הפנימיות טעונות ליבוס שנאמר [3] תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות [ה] [ד] חטאת פסולה אין דמה טעון ליבוס [ו] בין שהיתה לה שעת הכושר ובין שלא היתה לה שעת הכושר איזו היא שהיתה לה שעת הכושר שלנה ושנטמאה ושיצאת ואיזו היא שלא היתה לה שעת הכושר שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקיבלו פסולין (וזרקו) את דמה: **גמ' דם חטאת (שמתה)** [ג] כו' ואי תורה אחת לכל חטאות אפילו חטאת העוף נמי אלמה [ז] תניא [ח] דם חטאת העוף טעון ליבוס ת"ל [3] זאת אמר ר"ל משום בר קפרא [ט] אמר קרא [3] תשחט בנשחטות הכתוב מדבר ואימא בנאכלות הכתוב מדבר כדכתיב [2] במקום קדוש תאכל אבל פנימיות לא רבי רחמנא תורת אי הכי אפילו חטאת העוף נמי מיעט רחמנא זאת ומה ראית מסתברא דחטאת [בהמה] פנימיות ה"ל לרבויי שכן בהמה [ו] שחיטת צפון וקבלת כלי

מסורת הש"ס

[א] [שבת מב.], [ב] תוספ' דתמורה [ספ"ד ע"ב], [ג] [יומא סז. וש"נ], [ד] ת"כ צו פרש"ג [הב"ח ה"א, [ה] מעילה ה., [ו] ת"כ שם פ"ו ה"א, [ז] ת"כ שם פרש"ג [הב"ח] ה"ב, [ח] שבת לא., [ט] לקמן קד:, [י] לקמן צג., [כ] דף צג., [ל] ועיל מה. וש"נ.

הגהות הב"ח

(א) גמ' שכן בהמה כמותה ושחיטה כמותה שחיטת צפון וקבלת כלי וקרן:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה ושקבלו כו' דפסול עושה שיריס. עי' לעיל דף לד ע"ב תוס' ד"ה פסול:

שינויי נוסחאות

א] ל"ל וכל בקודש (ש"מ), וכנכתי"ש כל בקודש. ועי' בליקוטיס: ב] בד"ו אימא השלחן והמנחות. ולפנינו מוקן 'שמן' עפ"י בס"ז עפ"ב. וכנ"ג ומ"כ הגיהו והשמן של המנחות. ועי' שטמ"ק: ג] ל"ל שניתז (ש"מ והגרי"ב): ד] יהא (ד"ו): ה] כיבוי מן התורה כל"ל (*ש"מ): ו] וכיבוי זה לאו (*ש"מ): ז] גי' ל"ק שאינו צריך לו דהלואי שלא כבה ודמי כו': ח] בס"מ נוסף בקדש לא תאכל באש תשרף ומרבינן וכו': ט] שמחיצתן (*ש"מ): י] ל"ל מפני שהוא (*ש"מ): יא] עי' שטמ"ק: יב] אין דמה טעון (ש"מ): יג] נקלת ספרי היל נ"ל ושקבלו פסולין את דמה או זרקו את דמה, ואיצטריך לאשמועינן פסולים ואע"ג דהא אפילו כשרים שניתז דמן לאחר זריקה על הבגד אין טעון ליבוס כדאמרינן לקמן פרט לזה שכבר הוזה איצטריך לאשמועינן פסולין ולמימר דדם דחוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הכשר ויזרוק ע"כ. וזו היא נוסחת התוס' [בפיל"ש] (ב"ש, ש"מ, כתה"י): יד] תמהני, הא מפורש בגמ' פ"ק דמעילה דף ה' ע"ב דגרסינן לה וסגמ' עלמה מקשה קושיא זו ע"ש (תו"ח ממוהרש"א זצ"ל): טו] אולי ל"ל דמצי: טז] דאית ליה נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור הלכך וכו' כל"ל, ועי' תוס' שבת מב ב ד"ה אפילו (ח"ש): יז] בד"ו השתא: יח] לגופה במתכוין ה"נ כל"ל (ש"מ): יט] דגופא והשתא כיון דס"ל לשמואל כר' יהודה דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה מדאורייתא היכי שרו רבנן משום צערא דגופה דצד וכו' כל"ל (ש"מ): כ] ודחק (בה"ז): כא] עי' לעיל אות יג ואי"ל לקגסת ל"ק: כב] תיבות דפסול עושה שיריס ליתא בכתה"ש דכש"י וכש"מ, ועי' גלה"ש טה"ק וקר"ש שתקשו בזה: כג] עי' לקמן לג ע"ב דמשנה דס"ה לכל הקדשים. וכמעיל שמואל מיקן דל"ל וה"ה שאר קדשים: כד] בכתי"ב וג' וכמ"כ ובמ"ע הגי' וכל [במקום ור"ל]. ויתכן לפי"ז שהוא מהגירסא. ומיגא סיכין שאח"כ [וכ"ה גם בכי"ג וכמ"כ. ובח"ע אימא סיפין] לא נודע פתרונה. וככי"ב אימא סיריי ואולי הוא מלשנא דקלא (שמות לח) את הסילות ואת היעים. ומ"ש אח"כ שנטמאו דישון כו'. בכי"ב וח"ע אימא שנטמא. וי"ע ליב ביטור זה על נכון:

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ו מהלכות מיסורי מזבח הלכה [ה]:
א ב מיי' פ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ח:
ב ג מיי' שם הלכה ב:
ג ד מיי' שם הלכה ג:
ד ה ו מיי' שם הלכה ב:

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא ו, כג
2. הַכֹּהֵן הַמְחַטֵּא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֵּאָכֵל בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד:
ויקרא ו, יט
3. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט הָעֹלָה תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא:
ויקרא ו, יח

מוסף רש"י

אבל לא גחלת של עץ. דאיסורא דאורייתא היא וחייב קליה: אפילו גחלת של עץ נמי. דהא לרבי שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה, וכל כבוי אינו צריך לגופו חוץ מעובי פחמין או מבהבהי פתילה (שבת מב.): **בגדתאה.** בעל אגדה. ל"א שם מקום שהוא בבבל שמנו בגדל (יבמות סז.). **בי עשרה.** לפרסם את הדבר (יבמות סז.):

ליקוטים

בקדש באש תשרף. פי' הכי כתיב קרא וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקודש לא תאכל באש תשרף. ודורש המקרא כאילו כתיב וכל בקדש באש תשרף וק"ל. (מהרש"ל. פסחים כד ב)

שיטה מקובצת

ושקבלו פסולים כו'. פ"ש אי אי קתני שקבלו פסולים וחזקו כשרים אי זקו פסולים אבל קבלו כשרים. ולא נהירא דא"כ היאך תפיב לא היתה לו שעת הכושר כיון דקבלו כשרים. ועוד דבמס' מעילה (דף ה.) משמע דחמא קאמר. לכך נראה לי דחמא קאמר וה"פ קבלו פסולים וזקו כשרים חזקו דמה טעון ליבוס דאל"כ למה לי זקו פסולים, וקשה דהא כתיב אשר יזה מדמה לשכבר הוזה. וי"ל דה"ש אם קבלו כשרים וזקו כשרים דאין דמה טעון ליבוס דהא כתיב אשר יזה, והאי דנקט זקו פסולים לאשמועינן דפסול עושה שיריים דאי לאו הוי תני אלא קבלו פסולים מ"מ הוה מצי למהוי דדמה טעון ליבוס כגון אם היה דם עוד בצואה דימא יחזור הכשר ויקבל ואותו הדם הוי כי הזאה להכי תני זקו פסולים דהשתא אפילו היה דם בצואה ויחזור הכשר ויקבל לא הוי טעון ליבוס דפסול עושה שיריים (תוס' מהר"פ וצ"ל): **אי הכי אפילו חטאת העוף נמי.** תימה להשר מקולי מאי פריך הא אימעיט מזאת, וכי תימא דפריך מה לאים, א"כ מאי מהדר ליה כ"ל מתשחט, סוף סוף אינא למפרך מה לאים כדפריך תלמודא. וי"ל דס"ד דכיון דכתיב תשחט פמוך לתורת משמע דרבויא לנשחטות הוא דאתא. כך תירץ מש"ת. אי נמי לא תיש לקושיא דתחלל דלאו הזאה כתיב (הר"פ ד"ל.

ב"ש): **רש"י** ד"ה הדם והשמן גרסינן. נ"ב כתב הר"ף ז"ל וז"ל דלא גרסינן מנחות. והטעם משום דדם ומן למיס הם ואינם נכנסים על האש לכך עושה להם מערכה בפני עצמן, אבל מנחות למה ישרפם בפני עצמן. ויש פפרים שגורסין הנלמן והמנורות, וכ"ל[ב] הסיכון שעל הנלמן שנטמאו דישון המנורה, ול"ע שהרי דישון מזבח הפנימי והמנורה היה מניחה בבית הדשן סמוך לנכנס. לכן נראה גרסת הספרים עיקר ע"כ (ב"ש, כ"ב): **תוד"ה** ושקבלו כו' דפסול עושה שיריים וצ"ע בפ"ק דמעילה. נ"ב ומיהו דוקא טמא דחזי לקרבן לבוד אבל שאר פסולין לא כדמוכח בפ"ק דמעילה. ומיהו מה שפירש הקונטרס דאו או קתני לא נהירא שאם קבלו כשרים וחרקו פסולים לא הוה קרי ליה לא היתה לו שעת הכושר. אלא נראה דקבלו וגם זקו דפסולין קאמר, ואע"ג דבקבלה נחוד מיפסול מ"מ מה שבצואה הבהמה עדיין ראוי הוא שאם קבלו כשר והוזה ממנו טעון כבוס, אבל בשזקו אפילו אותו שבצואה הבהמה אינו ראוי שבכר נעשה שיריים ודשמועינן דפסול עושה שיריים ובדפרישית (הר"פ ד"ל. ב"ש):

וקרן ואצבע וחודה. תימה לי מומרי קחשיב הא לא הוו אליבא דחד תנא דמאן דאית ליה חודה לית ליה קרן כדמוכח לעיל בפרק איזהו מקומן (דף נג.) דפליגי רבי ור"א בר"ש ויש לומר דהכי אמר בה[1] קרן למאן דאית ליה וחודה למאן דאית ליה[2] וכן צריך לפרש לעיל בפ"ק [2] (דף י:) והאיכא חודה: **אי הכי אחד הנאכלות ואחד הפנימיות אחד הפנימיות ואחד הנאכלות מיבעי ליה.** שהפשוט יותר יש לו להזכיר תחלה ובפ"ק דסוכה (דף כ.) גרים רש"י במשנה אחת קטנה ואחת גדולה ופריך בגמרא אחת גדולה ואחת קטנה מיבעי ליה דהכי משמע אחת היא הגדולה ואחת היא הקטנה כלומר כמוה היא ואינה חלוקה לדין שני וכן דרך תנאים בכל מקום דההיא דפשיטא ליה תני בריש ואותו השני כשבא להשמיענו ששוה לו שונה אחריו כדאמר בר"ה (דף כט:) אחד יבנה ואחד כל מקום שיש שם ב"ד ובב"ק (דף נ:) אחד החופר בור ואחד ל[3] החופר שיח ומערה ובמסכת סוטה (דף מג.) אחד הבוגה ואחד הלוקח ואחד היורש וטובא תנן התם גבי מערכי המלחמה הכי וקשה מההיא דפ' ב' דכתובות (דף כ:) דאחד חדשות ואחד ישנות ושנות פשוט לטומאה יותר מחדשות ובפ' החולץ (יבמות מא.) אחד בתולות ואחד בעולות אלמא דנקט שאינו פשוט תחילה ויש לחלק דהיכא דקאי אקרא או בפלוגתא[4] לא] דלעיל התם הוא דרגיל למתני הפשוט תחילה והא דתנן (סנהדרין דף לב.) אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדריש ובחקירה אע"ג דקאי אקרא אידי דאיירי בפרקא דלעיל בדיני ממונות נקט נמי דיני ממונות בריש וה"ר שמעון הקשה מההיא דמנחות פרק רבי ישמעאל (מנחות סג:) דקתני וחכ"א אחד חול ואחד שבת משלש היה בא וה"ל למיתני שבת בריש[5] ובסיפא וחכ"א אחד שבת וא' חול בשלש קופות ובשלש מגלות וה"ל למינקט חול בריש[6]: מיפסל פסיל ביה רחמנא[7] תיפוק לי דהא אפסיל לה באויר כלי אמר רב הונא בריה דרב יהושע במדביק כלי בצוארה בעא מיניה לוי[8] ניתז מבגד לבגד מהו[9] מבגד קמא אידחי ליה לכיבוס[10] או דלמא לא[11] א"ל[12] זו שאלה טעון כיבוס ממה נפשך אי אוספו וכשר הא כשר ואי אוספו ופסול אנא דכרבי עקיבא[13] ס"ל דאמר היתה לו שעת הכושר ונפסלה דמה טעון כיבוס דלמא עביד ליה לרבויי שכן חוץ כמותה הנך נפישין רב יוסף אמר אמר קרא[1] יאכלנה[2] לזו ולא לאחרת בנאכלות מיעט הכתוב ואלא זאת ל"ל אי לאו זאת הוי אמינא יאכלנה אורחיה דקרא[3] קמ"ל רבה אמר אמר קרא[2] אשר יזה בהזאות[3] הכתוב מדבר[4] והתניא[5] אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות לענין מריקה ושטיפה אבל לענין כיבוס אשר יזה כתיב אי הכי אחד הנאכלות ואחד הפנימיות אחד הפנימיות ואחד הנאכלות מיבעי ליה תני אחד הפנימיות ואחד הנאכלות אי הכי חטאת העוף נמי מיעט רחמנא זאת אי הכי חיצונה נמי לא ריבה רחמנא תורת ומה ראית מסתברא חטאת בהמה הוה ליה לרבויי שכן בהמה שחיטת צפון וקבלת כלי וקרן ואצבע וחודה ואישים אדרבה חטאת העוף הו"ל לרבויי שכן הזאה כמותה הנך נפישין[6] בעי רבי אבין[1] חטאת העוף שהכנים דמה בצוארה בפנים מהו צוארה ככלי שרת דמי ומיפסיל או דלמא כצואר בהמה[2] מדמה אמר רחמנא ולא בשרה ת"ש[3] פירכסה ונכנסה לפנים וחזרה כשירה הא הכניסה[4] פסולה וליטעמיך גבי קדשי קדשים דקתני[5] פירכסה ויצאה לדרום וחזרה כשרה הא הוציאה פסולה אלא האי יצתה לחוץ איצטריכא ליה ה"נ יצתה לחוץ איצטריכא ליה בעי רבי אבין[6] נשפך על הרצפה ואספה מהו אצרוכיה הוא דלא אצרכיה רחמנא כלי שרת והלכך אוספו וכשר או דלמא מיפסל פסל ביה רחמנא כלי שרת והלכך אוספו ופסול אמר רבא ת"ש יכול יהא דם חטאת העוף טעון כיבוס תלמוד לומר זאת ואי ס"ד דלא"ג דחזרה פסולה נקט נמי גבי כשרה וחזרה: **הא הוליאה הוא פסולה.** בתמיה וכי יש מחילה בצפון ובדרום ליפסל ביולא אלא הא דתני פרכסה יצאת לחוץ איצטריכא ליה דקתני בה בההיא פרכסה ויצאת לחוץ חוץ לעזרה וחזרה פסולה ואפילו כא[1] פרכסה ויצאת מאליה דנפסלה ביולא ובפ' שני (לעיל כו.) מייתי לה בגמרא: **ה"נ.** דקתני פרכסה בב[2] גבי עוף משום דהיא נקט לה בלשון פרכסה בב[3] דקתני בה נמי פרכסה ויצאה לחוץ וחזרה פסולה: **נשפך על הרצפה.** מצואר העוף: **אצרוכי הוא דלא אצרכיה רחמנא כלי שרת.** ונאמר דידיה הוא במקום כלי שרת והלכך לאוספו בג[4] כשר ולהזותו למזבח דה"ל כנשפך מן הכלי על הרצפה ואספו דכשר [לעיל לב.]: **או דלמא מיפסיל פסיל ביה רחמנא כלי שרת.** דדוקא שייר בד[5] ולא כתב ביה קבלה משום דבעי להזותו מן העוף עצמו למזבח וכ"ש דרצפה פוסלתו: **תיפוק לי.** דלא בעי כיבוס בלאו מיעוטא דזאת דהא מיפסיל ליה דם מכי מטא לאויר הבגד ואינו רואי להזאה בעינן ואויר כלי ככלי דמי [לעיל כה:]: **במדביק כלי בצוארה.** דלא היה על אויר עד שנגע בו להאי איצטריך זאת למעוטי: **ניתז מבגד לבגד.** בדם בהמה קמיירי: **אידחי ליה לכיבוס.** וגרע ליה מנשפך מן כלי על הרצפה ואספו ואחר כך ניתז על הבגד דהתם כיון דכשר לזריקה רואי להזאה קרינא ביה אבל על הבגד דאיזקוקי איזקיק לכיבוס אדחי בה[6] מתורת הזאה ולא קרינא ביה רואי להזאה ולא בעי כיבוס האי אחרון: **זו שאלה.** בניחותא יפה שאלת ואשיבך עליה: בו[7] **אוספו וכשר.** ואע"ג דאיזדקיק לכיבוס לא בטל מתורת דם כל זמן שלא כיבסו וה"ל כנשפך מן הכלי על הרצפה: **הא כשר.** וטעון האחרון כיבוס: **ואם תימצי לומר שאם אוספו מן הראשון פסול** בז[8]. כדקא ס"ד משום דהוזקק לכיבוס בטיל ליה מתורת דם: **אנא כר"ע ס"ל.** דאמר לקמן (דף נג.) היתה לה שעת הכושר לזריקה ונפסלה דמה טעון כיבוס והאי הרי מתחילתו בכלי נתקבל והיתה לו שעת הכושר ואח"כ נפסל בנפילתו על בגד ראשון: ניתז

יאכלנה לזו ולא לאחרת. יאכלנה אדא משמע לומר באחת מן הנאכלות כתבתי לך הענין הזה ולא בכל הנאכלות נתמעטה חטאת העוף שהיא נאכלת מדברים האמורים בענין ומה אמור בענין כיבוס מריקה ושטיפה: **אורחיה דקרא.** שכל הענין בלשון זה נאמר [ויקרא ו] תשמט החטאת בבשרה מדמה: **רבה אמר.** האי פירכא דפרכת דלמא פנימיות נתמעטו ממיעוטא דזאת עיקר כיבוס בפנימיות כתיב דאשר יזה בזיזאות הכתוב מדבר והיינו בפנימיות כתיב[1] בהן הזאה על הפרכת אבל בחיצונות אין כתוב הזאה וחיצונות הוא דאיתרבו מתורת: **והא תנא דמתני' אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות קאמר.** אלמא עיקר קרא בחיצונות הוא דכתיב ופנימיות מתורת איתרבו: ה"ק אף על פי שיש דברים בענין שאינו מדבר אלא בנאכלות ומאי ניהו מריקה ושטיפה דההיא דוקא בנאכלות דסמיך ליה כל זכר בכהנים יאכל אותה מיהו לענין כיבוס אחד הנאכלות ואחד הפנימיות והפנימיות עיקר דאשר יזה כתיב בהו וחיצונות מזאת תורת החטאת: **אי הכי.** דעיקר בפנימיות כתיב אמאי תנא אחד הנאכלות ואחד הפנימיות דמשמע בו[2] האמורה בנאכלות נוהגת אף בפנימיות דהכי משמע בז[3] האמור בנאכלות הוא הדין האמור בפנימיות אלמא נאכלות במשמעותא אתו ופנימיות מריבויא: **אי הכי חטאת העוף נמי.** תיתי ממשמעותא שהרי אף היא מן הזיזאות דכתיב והזה (מן)[4] החטאת וגו' (ויקרא ה): [5] **חטאת העוף שהכנים דמה בצוארה בפנים.** דין מליקה להזייה מהו שתיפסל משום וכל חטאת אשר יובא: **כלי שרת דמי.** שהרי לא הוזקקה בקבלת[6] כלי וחזו כלייה ומיפסל בהכנסת הדם שהכניסה בכלי להיכל: **אי דלמא כו'.** והמה שהכניסה לפנים משנשחטה והוליאה וקיבל דמה לא מיפסלא דמדמה אמר רחמנא ולא שהכניסו עם בשרה: **פרכסה ונכנסה לפנים.** בחטאת העוף קתני לה[7]: כשרה. וקס"ד משום דמליה נכנסה ולא הכניסה הוא ע"מ לכפר וקרא כתיב [ויקרא ו] לכפר בקדש: **ויצאה לדרום וחזרה.** לאו דוקא נקט וחזרה אלא משום דקתני בה[8] בההיא[9] פרכסה ויצאה לחוץ וחזרה פסולה דדוקא נקט לאשמועינן רבותא דאע"ג דחזרה פסולה נקט נמי גבי כשרה וחזרה: **הא הוליאה הוא פסולה.** בתמיה וכי יש מחילה בצפון ובדרום ליפסל ביולא אלא דתני פרכסה יצאת לחוץ איצטריכא ליה דקתני בה בההיא פרכסה ויצאת לחוץ חוץ לעזרה וחזרה פסולה ואפילו כא[1] פרכסה ויצאת מאליה דנפסלה ביולא ובפ' שני (לעיל כו.) מייתי לה בגמרא: **ה"נ.** דקתני פרכסה בב[2] גבי עוף משום דהיא נקט לה בלשון פרכסה בב[3] דקתני בה נמי פרכסה ויצאה לחוץ וחזרה פסולה: **נשפך על הרצפה.** מצואר העוף: **אצרוכי הוא דלא אצרכיה רחמנא כלי שרת.** ונאמר דידיה הוא במקום כלי שרת והלכך לאוספו בג[4] כשר ולהזותו למזבח דה"ל כנשפך מן הכלי על הרצפה ואספו דכשר [לעיל לב.]: **או דלמא מיפסיל פסיל ביה רחמנא כלי שרת.** דדוקא שייר בד[5] ולא כתב ביה קבלה משום דבעי להזותו מן העוף עצמו למזבח וכ"ש דרצפה פוסלתו: **תיפוק לי.** דלא בעי כיבוס בלאו מיעוטא דזאת דהא מיפסיל ליה דם מכי מטא לאויר הבגד ואינו רואי להזאה בעינן ואויר כלי ככלי דמי [לעיל כה:]: **במדביק כלי בצוארה.** דלא היה על אויר עד שנגע בו להאי איצטריך זאת למעוטי: **ניתז מבגד לבגד.** בדם בהמה קמיירי: **אידחי ליה לכיבוס.** וגרע ליה מנשפך מן כלי על הרצפה ואספו ואחר כך ניתז על הבגד דהתם כיון דכשר לזריקה רואי להזאה קרינא ביה אבל על הבגד דאיזקוקי איזקיק לכיבוס אדחי בה[6] מתורת הזאה ולא קרינא ביה רואי להזאה ולא בעי כיבוס האי אחרון: **זו שאלה.** בניחותא יפה שאלת ואשיבך עליה: בו[7] **אוספו וכשר.** ואע"ג דאיזדקיק לכיבוס לא בטל מתורת דם כל זמן שלא כיבסו וה"ל כנשפך מן הכלי על הרצפה: **הא כשר.** וטעון האחרון כיבוס: **ואם תימצי לומר שאם אוספו מן הראשון פסול** בז[8]. כדקא ס"ד משום דהוזקק לכיבוס בטיל ליה מתורת דם: **אנא כר"ע ס"ל.** דאמר לקמן (דף נג.) היתה לה שעת הכושר לזריקה ונפסלה דמה טעון כיבוס והאי הרי מתחילתו בכלי נתקבל והיתה לו שעת הכושר ואח"כ נפסל בנפילתו על בגד ראשון: ניתז

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פ"ב מהל' פסה"מ הלכה יט:
ו ב מיי' שם הלכה יח:
ז ג מיי' פ"ח שם הלכה יא:
ח ד מיי' פ"ג שם הלכה כ:
ט ה מיי' פ"ח מהל' מעה"ק הל"ט ולא כל"ע:

תורה אור השלם

1. הַכֹּהֵן הַמְחַטֵּא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֵּאָכֵל בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד:
ויקרא ו, יט
2. כֹּל אֲשֶׁר יִגַּע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלָיהּ תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ: ויקרא ו, כ

מוסף רש"י

וקרן ואצבע וחודה. שמטמא טעונה ליתן מתנותיה באצבע כנגד חודה של קרן [נמשך מלמעלה ומלמטה, והקרן היתה] אצן של אמה על אמה כרוס אמה כד' מקצועות המזבח (לעיל י:) **חטאת העוף שהכניס דמה בצוארה בפנים.** שאין לדמה קבלה: מהו.אם נפסלה בכך או לא, ולא איפשיטא לה (לעיל יא.) **פירכסה.** לאחר שחיטה: **ויצאה לדרום וחזרה כשרה.** דאין פסול יולא בתוך המזבח, והאי וחזרה לאו דוקא דוקא (לעיל כו.) **זו שאלה.** בניחותא, שאלה גדולה שאלת (לעיל ל:)

ליקוטים

חטאת העוף שהכנים דמה בצוארה כו'. נראה דאיבעיא זו בש"ס למאן דאמר לא בענין כיפר [במשנה דלעיל פ"ב ע"א] דאי לר' שמעון ור' יהודה היאך שייך כיפר, דהיאך אפשר להזות באצבעו מצואר העוף שבע הזאות וארבע הזאות על המזבח, וגם לשון הגמרא חטאת העוף שהכניס וכו' נראה דבכניסה בעלמא פסולה. וקשה היאך מבעיא שלא כהילכתא, דהא ר' יהודה ור' שמעון סוברים דבענין כיפר. ואפשר דמכאן יצא להר"מ מה שפסק דכניסה לחוד פוסל במזיד אליבא דר' יהודה, ומיבעי ליה אליבא דהילכתא, אבל אם נאמר דבענין בכל ענין כיפר לא שייך כאן כנ"ל. אך אפשר דיכול להיות שהיזה כדינו, וע"ש. ועיין שם שמביא הש"ס ברייתא, פירכסה ונכנסה לפנים כשרה הא הכניסה פסולה, מבואר דאין צריך כיפר, דבפירכסה מעצמה לא שייך כיפר, אם כן בכהאי גוונא הכניסה פסולה ולא בענין כיפר, מוכח דין הר"מ דלא בענין כיפר, ומכל מקום בנכנסה מעצמה כשרה דהוי כמו שוגג, עיי"ש. (מנ"ח מצוה קל"ט)

שיטה מקובצת

תוד"ה אי הכי כו' ויש לחלק דהיכא דקאי אקרא כו'. עיין בתוס' פסחים דף פ"ח ע"ב [ד"ה אחד]:

מסורת הש"ס

(א) [לעיל יח.], ב) לעיל כו., ג) [לעיל ל: כ"ק קנט.], ד) ת"כ צו פ"ו ה"א, ה) תוספתא זבחים פ"ח ה"י ג, ו) [וש"נ תו' שבת כ: ד"ה אחד, סוכה פח. קק: ד"ה אחד, סוכה כ. ד"ה אחת כתובות כ: ד"ה אחד וע' קידושין יג. ד"ה כשם, מגמות סג: ד"ה רבי]

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא תנא אע"פ: (ב) רש"י ד"ה ויצאת לדרום וכו' בההיא. נ"ב בקדשי קדשים:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה וקרן וכו' וכן צריך לפרש. וכן לקמן דף לד ע"ב:

שינויי נוסחאות

א) יאכלנה יאכלנה כל"ל (ש"מ): ב) דקרא הוא (*ש"מ): ג) ל"ל בזיזאות (*ש"מ). וכ"ה בכת"י: ד) ל"ל והתנן (הגרי"ב) וגיר' ש"מ והא תנא אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות קאמר ה"ק אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות הני מילי לענין כר' וכ"ה בכתה"י וברש"י: ה) בהמה דמי ומדמה אמר כו' כל"ל (ש"מ, צ"ק): ו) בא"מ אמר רבה ת"ש: ז) הכניסה הוא פסולה. וכן בסמוך הוציאה הוא (ש"מ): ח) אבין חטאת העוף שנשפך דמה על הרצפה ואספו מהו כל"ל (ש"מ): ט) רחמנא כלי שרת כל"ל (ש"מ): י) לרי מרבי כל"ל (כתה"י ש"מ). וז"ל הגמ"י"ב מסר מי היה הנשפל והמשיב, ולפסר דל"ל לרי מרבי ועי' לעיל ל ע"ב: יא) בכ"מ אידחי ליה מתורת דם. וע' רש"י וכנ"ל אות כה: יב) לא שנא (ש"מ): יג) נ"ל כר' יעקב. וכן בכש"י (*ש"מ). ועי' לקמן לג ע"א בש"ג אות ח: יד) ל"ל שכתוב (ש"מ): טו) דמשמע הזאה האמורה (ש"מ): טז) משמע ה"ה האמור בנאכלות כו' (דפוסי ונציה וכי"פ): יז) ל"ל מדם (צ"ק): יח) בכתה"י וש"מ נוסף כאן דבור: חטאת בהמה הוי ליה לרבויי. חיצונות בפנימיות: יט) לקבלת כלי וזהו כלי ומיפסל בהכנסה כדם כו' כל"ל (ש"מ): כ) ע' ב"ח שהגיה בקדשי קדשים. וגר' דהוא ט"ס וא"ל בקדשים קלים. ע' בגריימ"א לעיל כו ע"א: כא) דאפילו פרכסה ויצאת מאליה נפסלה ביוצא (ש"מ): כב) ל"ל נכנסה (ש"מ): כג) אוספו וכשר להזותו כל"ל (ב"ש, צ"ק): כד) ל"ל צואר (גליון). [וכל' וילנא הוכא זה גם בש"מ בטעות]: כה) אידחי ליה מתורת דם כל"ל (*ש"מ, צ"ק): כו) אי אוספו כל"ל (*ש"מ, צ"ק): כז) פסול לזריקה (ש"מ): כח) קאמר (ש"מ): כט) בפ"ק דפריך והאיכא (ש"מ): ל) לפניו שם ליתא ואחד, אלא החופר בור שיח ומערה (הגראי"ש): לא) ל"ל אפלוגתא (ש"מ): לב) וע"ע שלפניו (גליון). [דליתא שם בריש"א וחכ"א אחד שבת ואחד חול]:

ניתו על בגד טמא. וטומאה בנגיעתו בו מי הוי דם פסול כאילו נטמא קודם לכן ולא בעי כיבוס או דלמא כיון דבעידנא דנפל עליה מאכתי כשר הוה והוי פסול דם וטעינת כיבוס לבגד בתין כאחד כדמפרש ואזיל לה רב הונא בריה דרב יהושע. **מדקא מיבעי ליה הכי.** מכלל דפשיטא ליה נטמא [ב] קודם לכן דלא בעי כיבוס ואע"ג דהיתה לו שעת הכושר: ש"מ קסבר כו'. ומיהו היכא דפסול דם וטבילת בגד בתין כאחד מיבעי ליה הכי מי אמרינן ה"מ דפסולה אין דמה טעון כיבוס [ג]: **כזה אחר זה.** שנפסל ואח"כ ניתז: **ודקא מפרש אביי.** למילתיה דרבה דפריש פלוגתייהו דר' אלעזר ורבנן: **מטהרין.** את האדם מטומאת מת כאילו לא נטמא [ד]: **שהרי נדה.** שנטמאה במת מזין עליה לפני טבילת נדתה וטובלת לשתי הטומאות בטבילה אחת שלא מצינו בתורה שהוזקקה לטבול לנדתה תחלה ולקבל הזאה וטהרה [ה] כשתטבול ויש מיכן ראיה למי חטאת שנטמאו קודם הזאתן כדמפרש רבה ואזיל: [ו] **ואמר רבה.** ר' אלעזר שמביא ראיה מהזאת נדה שאינו דומה לזו דאילו נדה הזאה וטומאת המים בתין כאחד ואין זו ראיה לנטמאו קודם הזייה: **אלא שאמרה בשיטת רבי עקיבא רבו.** דאמר כל הטומאות מטמאין מי חטאת העוברין על אוירו [ז] הלכך נטמאו המים משעברו על אויר הנדה והזאה לא הואי עד שנגעו המים בנשרה: **חוץ לתנור.** שהיה התנור סמוך לכותל וחלון בכותל וגו לגין והאדם עומד חוץ לתנור כלומר להלן מן התנור שהתנור מפסיק בינו לבין הכותל: [ח] **העברת כלי.** של מי חטאת: **והעבירו ע"פ התנור.** על אויר פיו שכל תנוריהם פיהם למעלה: **ונטל את הלגין.** של מי חטאת ובמסכת פרה תניין לה ומעלה היא למי חטאת: **ואיתיביה אביי** גרסינן: **מודה ר' עקיבא.** אע"פ שנחלק בלגין של מי חטאת מודה הוא בהזאה שהעבירה כו' שהיה מזה על האדם ותנור טמא מפסיקו ועברה הזאה על פי התנור: [**למעלה ללמטה.** באוהל כבנגיעה]: ה"ג **ואור לו המאהיליה לאיתויי אבן המנוגעת.** אלמא בהזאת נדה ליכא למימר לרבי עקיבא משבאה למעלה באויר על הנדה נטמאת: **אלא אמר אביי דר"ע אפילו במי חטאה נאו למונה דמי.** אלא לענין לגין הוא דגזר רבי עקיבא גזירה שמא יניחנה בתוך האויר דרך העברתו אבל בהזאה שאינו מעביר אלא זורקה מודה הוא דטהור דכיון דנפק מידו נפק לגמרי ואין בידו להכניסה לתנור: **ורבי אלעזר.** דמייתי ראייה למילתיה מהזאת נדה ורבנן דאמרי אינה ראייה: **בדבין טומאה קדומה.** כגון מי חטאת שנטמאו לפני הזאתן מטומאה שבאותה שעה כגון הזאת נדה שטומאת המים והזאה בתין כאחד קמיפלגי: **רבי אלעזר סבר דבין ורבנן סברי אין דבין.** ולגבי ניתז דם חטאת על בגד טמא דאיבעיא לן לעיל נמי פלוגתא דרבי אלעזר ורבנן היא דלרבי אלעזר אין טעון כיבוס דטומאה שבשעת נפילה כטומאה שלפני נפילה ולרבנן לא דמו אהדדי. והאי דקאמרינן אליבא דרבה וכדמפרש [יח] אביי ולא אמרינן אליבא דאביי (ואע"ג) דהא דרבה ליתיה משום דאביי תלמידו הוה ולא נחלק עליו אלא דן לפניו ותירגם הדבר לפניו והודה לו: **דכולי עלמא אין דבין.** ורבי אלעזר טומאה קדומה מטומאה [יט] קדומה יליף דרבי אלעזר סבר הזאה צריכה שיעור ומצטרפין להזאות וכי נפלה הזאה קמייתא עלה אכתי לאו הזאה היא לטהרה ואע"ג שנטמאת ההזאה הראשונה כשנגעה בה מחרת ומצטרפת עם השניה להשלים השיעור אלמא מי חטאת שנטמאו לפני הזאה מטהרין: **ורבנן סברי אין הזאה צריך שיעור.** ומהזאה קמייתא אסתלקא [כ] לה הזאה וליכא למילף מינה טומאה קדומה דהך דגבי נדה טומאה שבאותה שעה היא: **מדמה.** מיעוטא היא דמה של זו ולא דמה של אחרת. רבי עקיבא [כא] ורבי שמעון פליגי בהאי פסולה דמיעטו קרא ולפרושי קאתו: **כתיב אוסף.** בתריה דקרא דכיבוס ומריקה ושטיפה כתיב כל זכר בכהנים יאכל אותה (ויקרא ו): **אוסף פרט לתרומה.** ומריקה ושטיפה קאי כדאמרינן לקמן בפירקין (דף לו:): **ורבי שמעון לטעמיה.** לקמן במתניתין (דף לה:): **מתני' ניתז מן הצואר על הבגד וכו'.** כדמפרש טעמא בגמרא: **מן הקרן.** של מזבח ומן היסוד של שיריס ובפרק בית שמאי (לעיל לט.) תרגימנא דמן הקרן מן הקרן ממש ומן היסוד מן הראוי ליסוד דמשניתן מתן דמה אין שיריס טעונין כיבוס. וטעמא מפרש בגמרא: הכי גרסינן במתניתין **נשפך על הרצפה ואספו אין טעון כיבוס ואין טעון כיבוס אלא הדם שנתקבל בכלי כו'.** ובגמרא [כא] [ע"ב] פריך הא תו למה לי: **נשפך על הרצפה.** מצואר בהמה: **גמ' בראוי להזאה.** שנתקבל בכלי:

הא

בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא ניתז על בגד טמא [א]מהו אמר רב הונא בריה דרב יהושע מדקמיבעיא ליה הכי ש"מ [א] היתה לה שעת הכושר ונפסלה אין דמה טעון כיבוס ה"מ בזה אחר זה אבל בבת אחת לא או דלמא לא שנא א"ל פלוגתא דר"א ורבנן אליבא דרבה וכדקא מתריץ אביי [ב] דתניא ר' אלעזר אומר מי חטאת שנטמאו מטהרין שהרי [ג]נדה מזין עליה [ד] ואמר רבה ר"א בשיטת ר"ע רבו אמרה דאמר העברת כלי על גבי מקום טמא כמונח דמי דתנן[ה] היה עומד חוץ לתנור ושרץ בתנור [ג] והושיט ידו לחלון ונטל את הלגין והעבירו ע"פ תנור ר"ע מטמא וחכמים [ג]מטהרין ובהא פליגי דר' עקיבא סבר כמונח דמי ורבנן סברי לאו כמונח דמי ואיתיביה אביי מודה[ו] רבי עקיבא בהזאה שהעבירה על [ז] כלי חרס טמא על גבי משכב ומושב טמא שהיא [ח]טהורה שאין לך דבר שמטמא למעלה כלמטה אלא כזית מן המת ושאר כל המאהילין לאיתויי אבן המנוגעת אלא אמר אביי דכ"ע לאו כמונח דמי והכא בהא קמיפלגי דרבי עקיבא סבר גזרינן שמא ינוח [ח] ורבנן סברי לא גזרינן ומודה רבי עקיבא בהזאה כיון [ו] דנפק נפק ורבי אלעזר ורבנן במאי קמיפלגי אמר אביי בדבין טומאה קדומה מטומאה שבאותה שעה קמיפלגי מ"ס דבין ומ"ס אין דבין [ז]רבא אמר דכ"ע אין דבין והכא בהא קמיפלגי דר"א סבר [ז]הזאה צריכה שיעור ומצטרפין [ז] להזאות ורבנן סברי הזאה אין צריכה שיעור: חטאת פסולה כו': ת"ר [ט]1מדמה מדם כשירה ולא מדם פסולה ר"ע [ח] אומר היתה לה שעת הכושר ונפסלה דמה טעון כיבוס לא היתה לה שעת הכושר ונפסלה אין דמה טעון כיבוס ור"ש אומר [ט]אחד זה ואחד זה אין דמה טעון כיבוס מאי טעמא דרבי שמעון כתיב 2אותה וכתיב מדמה חד להיכא דהיתה לו שעת הכושר [י] ורבי עקיבא [ח] [יא]אותה פרט לתרומה ור"ש לטעמיה דאמר [יב]קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה וכ"ש תרומה: **מתני'** [יג]ניתז מן הצואר על הבגד אינו טעון כיבוס [יד]מן הקרן ומן היסוד אינו טעון כיבוס [טו]נשפך על הרצפה ואספו אין טעון כיבוס [יא]אין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי וראוי להזאה: **גמ'** [יב]ת"ר יכול ניתז מן הצואר על הבגד יהא טעון כיבוס ת"ל 3אשר יזה לא אמרתי לך אלא בראוי להזאה תניא אידך יכול ניתז מן הקרן ומן היסוד יהא טעון כיבוס ת"ל 3אשר יזה [כ]פרט לזה שכבר הוזה: נשפך [יא] על הרצפה כו': מי חטאת שנטמאו מטהרין. ומ"ת מ"כ למה גזרו שלא יעביר אדם מי חטאת ואפר חטאת בנהר וכספינה כמעשה שהיה כדאיתא ביבמות פרק האשה שלום (דף קטז: ובמגיגה כג.) וי"ל דהתם קודם קידוש [כא] וכהא לאחר קידוש [כב]: [כג] **ניתז מן הצואר על הבגד אין טעון כיבוס.** מריש לא שמעינן דהוה אמינא הכא שאני משום דבגד אחת:

מסורת הש"ס

[א] פרה פ"י [מ"ה], [ב] תוספ' פרה (פ"ט) [פ"י ה"ג] ע"ש, [ג] עי' רש"ק, [ד] [לעיל פ. יומא יד. נדה ט.] ע' ירושל' יומא פ"ה ה"ד, [ה] ת"כ צו פרק ג פ"ו ה"א, [ו] ת"כ שם פ"ז ה"ו, [ז] [לקמן לה: לו: לז.] ת"כ שם, [ח] [לעיל לח:], [ט] ת"כ שם פ"ו ה"ה, [י] ת"כ שם ה"ד, [כ] [לעיל לח: מעילה ה.], [ל] [ומחגיגה כג. ד"ה מת וכו' כתבו דהיינו דווקא בשאר טומאות אך בטומאת מת נספלו].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואמר רבה הל"ל עם ד"ה אלא וכו' כשעברין וכו' בנבלה הס"ד ואח"כ מ"ה העברת כלי של מי חטאת הס"ד ואח"כ מ"ה ואח"כ מ"ה חוץ וכו' לגין כהותל הס"ד ואח"כ מ"ה ונטל את הלגין וכו' חטאת הס"ד ואח"כ מ"ה והעבירו על פי וכו' למעלה הס"ד ואח"כ מ"ה ואותביה:

גליון הש"ס

[גמ' דתניא ר' אלעזר אומר מי חטאת וכו' שהרי נדה מזין עליה. עי' יומא דף עא ע"ב בתוס' ד"ה ערל וכו']:

שינויי נוסחאות

[א] ש"מ קסבר (*ש"מ). וכ"כ ברש"י: [ב] עליה וטהורה (*ש"מ): [ג] תיבות ושרץ בתנור ליתא במשניות דפרה (הגרי"ב). ולכ' הפרק אם מיירי בתנור שאינו אלא טמא לחטאת (מ"ש וע"ש): [ד] על גבי כלי טמא או על כלי (*ב"ש): [ה] ל"ל יניח (*ש"מ) וכ"מ ברש"י: [ו] דכיון (*ש"מ): [ז] ל"ל ומצטרפין (*ש"מ). וכ"כ ברש"י ד"ו: [ח] ל"ל ר' יעקב כמו לחיתא בתוספתא וכ"כ בס"י (*הגרי"ב. ש"מ). וכל"ל ברש"י: [ט] בכ"ל אפילו לא היתה לה שעת הכושר ונפסלה דמה טעון כיבוס. ולפי גי' זו לכאורה יש ליישב קושיית הלח"מ ומיו"ט וב"ש על הרמב"ם פ"ח ממעה"ק ה"ג ועיין: [י] נ"ל נוסף וחד להיכא דלא היתה לו שעת הכושר (ש"מ). וכ"ה בכל כתה"י (דק"ס): [יא] בפרי"ד הפיקקא אין טעון כיבוס אלא הדם שנתקבל בכלי. וע' רש"י בע"ב ד"ה הא ותל"ה מה: [יב] ל"ל בנטמא (ש"מ): [יג] כיבוס בזה אחר זה הל"ל (*ב"ש וצ"ק): [יד] ל"ל נטמאו (שמכ"י): [טו] ל"ל וטהורה וסת"ד (*שמכ"י). ולאה לות כ: [טז] ל"ל אורדן (באה"מ): [יז] דכול זה שייך לעיל קודם הדבור שלפניו (ש"מ): [יח] וכדמתרץ (כתה"י וש"מ): [יט] נ"ל מטומאה שבאותה שעה [נדל"ל לא] יליף אלא דרבי (גליון): [כ] ל"ל סלקא (*ב"ש): [כא] מכאן עד סוף ד"ה בראוי ליתא בכי"פ, וסומן לממיקה בש"מ:

עין משפט נר מצוה

[יא] מיי' פ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ט:

יא ב מיי' פי"ח מהלכות פרה אדומה הלכה ג:

יב גד מיי' פי"ד שם הל"ה:

יג ה מיי' פרק ח מהלכות מעה"ק הלכה ג:

יד ו מיי' שם הלכה ו:

טו ז מיי' שם הלכה (ד) [ו]:

תורה אור השלם

1. כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש: ויקרא ו, כ
2. כל זכר בכהנים יאכל אתה קדש קדשים הוא: ויקרא ו, כב
3. כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש: ויקרא ו, כ

מוסף רש"י

מתני'. מן הקרן. משגגע בקרן המזבח ניתז על הבגד ומן היסוד. משנשפכו שיריס ליסוד ניתז מן היסוד לבגד (לעיל לח:): **אשר יזה** פרט לזה שכבר הוזה. לומר אשר יזה מדם הטומאה להזות, דעדיין לא נעשית מלותו, הרוח הוא דאיתיה ממנו על הבגד קודם זריקה או בשעת זריקה טעון כיבוס, ולא שכבר הוזה, דלאחר הזאה אין המותר טעון כיבוס דמאחר שנזרק בין זרקו כשר בין זרקו פסול אינו טעון כיבוס (מעילה ה.):

שיטה מקובצת

ונטל את הלגין וכו'. בשל מי חטאת אחיכי, דבשאר טהרות ליכא מאן דמתמהי לאתסויכה כמוהם. ותימה דמאי נפקא מינה אם מטמא הלא ר' אלעזר ס"ל דמי חטאת שנטמאו מטהרין ובשיטת ר"ע רבו אמרה. ולפי תירוץ התוס' שתרצו על קושיא דמיתי מת בספינה דהתם קודם קדוש והכא לאחר קדוש, אין קשה זה כלום, דר"ע נמי דמטמא קודם קדוש (הר"פ ד"ל. ב"ש): רש"י ד"ה רבי אלעזר סבר דבין כו'. דהא דרבה ליתיה משום דאביי תלמידו הוה וכו'. ר"ל ושמא משום דבנגה מוקי לה בשתי הזאות וכמ"ד הזאה לריכה שיעור ולדידיה ולפי דעתיה דאביי דאמר אפילו במי חטאה נאו למונה דמי. ר"ל דקבלו פסולין דהאי נמי מתקבל בפסול שלא נתקבל בכלי. וי"ל דאיצטריך משום דפסולו והזאתו באין כאחת ומ"מ לא מצינו למפשט מינה בעיין דלעיל דשאני התם דנתקבל בהכשר (ב"ש):